

Könyvtári Kihívás

Könyvtárak versenye az olvasókért

A Kulturális és Innovációs Minisztérium (KIM) az MNMKK Országos Széchényi Könyvtár Könyvtári Intézet és a Petőfi Kulturális Ügynökség szakmai partneriségével 2024 őszén indította el a Könyvtári Kihívás pályázatát, amelynek célja, hogy a különböző méretű és funkciójú nyilvános könyvtárak egymással és saját magukkal is versenyezve innovatív módszerekkel népszerűsítsék az olvasást, növeljék látogatószámukat és a kölcsönzések számát.

A verseny a könyvtárak tárgyévi és a 2023. évi statisztikai adatainak összehasonlítására támaszkodik; a legnagyobb olvasóközönség-növekedés, a legnagyobb kölcsönzésnövekedés, a legnagyobb látogatószám-növekedés a könyvtári programok tekintetében és a legnagyobb gyermekolvasószám-növekedés mutatók növelését tűzve ki célul. A Könyvtári Kihívás kiemelt célcsoportjai a gyermekek és a fiatalok, valamint az anyaországon kívüli, Kárpát-medencei magyarok. A pályázatban három külön kategória is meghirdetésre került: a magyarul olvasó Kárpát-medenceiért program, a legjobb digitális szolgáltatás-népszerűsítés és a legkreatívabb olvasás-népszerűsítő kampány.

A Könyvtári Kihívás pályázatra 370 könyvtár jelentkezett, amelynek a tétje rendkívül magas, az alapkategóriák első három helyezettjei 10, 5 és 3 millió forintot, a három kiválósági külön kategória nyertese pedig 10, 5, és 5 millió forintot nyerhetnek a könyvtáruknak.

A versenyt kiírók képviselőjében Vincze Máté, a KIM közgyűjteményekért és kulturális fejlesztésekért felelős helyettes államtitkára, Rózsa Dávid, a nemzeti könyvtár főigazgatója és Bajnok Tamara, a Könyvtári Intézet osztályvezetője 2025 első negyedévében személyesen is ellátogattak több kiemelkedőbbnek számító versenyző könyvtárba, hogy a közösségi médiában szélesebb közönségnek bemu-

tassák a könyvtárak eddig elért eredményeit és a programjaik hatékonyságát. A látogatások során figyelemmel kísérték a könyvtárak által alkalmazott innovatív megoldásokat, a közösségi programok sikerességét, valamint a helyi közönség elköteleződését.

A személyes találkozások első helyszínei voltak a Jász-Nagykun-Szolnok vármegyei Kétpó és Tomajmonostora települések. A helyszíni tudósításból kiderül, hogy a kiválasztás okai között szerepel, hogy amíg Kétpón 64 százalékkal emelkedett a közösségi programokon részt vevők száma, addig Tomajmonostorán a beiratkozottak száma kétszeresére, a kölcsönzött

#KÖNYVTÁRIKIHÍVÁS

„A Könyvtári Kihívás verseny eddigi állomásai jól mutatják, hogy a könyvtárak – mérettől, földrajzi elhelyezkedéstől és infrastruktúrától függetlenül – kulcsszereplői a közösségépítésnek és az olvasás megszerettetésének”

sok és kölcsönzések száma is, de növekedett a könyvtári programokon résztvevők köre is. A találkozón elhangzott, hogy a növekedés főként a helyi könyvtárosoknak és helyi közösségeknek köszönhető, amihez a fenntartó önkormányzat és a győri Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér támogatása is hozzájárult.

Az országjárás következő állomása Békés vármegye volt, ahol először a gyulai Mogoróssy János Városi Könyvtárt látogatták meg, amely kiemelkedő eredményeket produkál a versenyen. Dézsi János, a könyvtár vezetője elmondta, hogy a programokon részt vevők száma februárban több mint 10 százalékkal nőtt 2024 azonos időszakához képest. A könyvtárban egyébként évek óta zajlik a kölcsönzési kihívás, nagyrészt ennek is köszönhető az impozáns adatok. A vármegye székhelyén, Békéscsabán a Békés Megyei Könyvtár pedig kimagasló eredményekkel büszkélkedhet a gyermekek olvasóvá nevelésében, különösen a 14 év alatti gyermekek megszólításában. Az intézményben tartott számos foglalkozás és program közül kiemelkedik a Csabai mesék helytörténeti előadás-sorozat, amely rendszeresen telt házzal megy. Juhász Zoltán és Kertész Zoltán a könyvtár vezetői továbbá bemutatták a Digilabot,

állományok száma hatszorosára nőtt tavaly januárhoz képest. Vincze Máté a helyi könyvtárban elmondta: a koronavírus-járvány óta egyre erősebb a könyvtári rendszer, egyre többen iratkoznak be és kölcsönöznek könyveket. A könyvtár, mint analóg tér, és mint az énidő tere, megerősödött, és egyre fontosabbá válik az emberek számára az olvasás. Az olvasás fejleszti a kreativitást, az életminőséget, teljesebbé teszi az egyén és a közösség életét. A KIM azért hirdette meg a Könyvtári Kihívás programot, hogy még inkább segítse ezt a folyamatot, azaz az olvasók bevonását a könyvtárakba. A Jászság után Nyugat-Magyarország volt a célpont. Győr-Moson-Sopron vármegyében pedig Rábapatonát és Pért látogatta meg a delegáció. Mindkét településen jelentősen emelkedett a könyvtári beiratkozók

„A látogatások során szerzett tapasztalatok egyértelműen alátámasztják, hogy elhivatott könyvtárosokkal, támogató helyi közösségekkel és kreatív, a kor igényeihez igazodó programokkal valódi változást lehet elérni”

ahol egyebek mellett robotika foglalkozásokat tartanak a fiataloknak, bevezetve őket a programozás világába. A kölcsönzötérben, ahol nemcsak könyveket, hanem társasjátékokat is lehet kölcsönözni, pedig kialakítottak egy ún. tinilépcsőt, amely kifejezetten a tinédzserek ötletei alapján készült kuckó.

A Könyvtári Kihívással kapcsolatos körút következő helyszínei a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegye Szerencs és Mályi települései voltak. Szerencs könyvtára és múzeuma igazán különleges helyszínen, a Rákóczi-várban található. A Szerencsi Művelődési Központ és Könyvtárban 88 százalékkal emelkedett a beiratkozottak száma az előző év azonos időszakához képest, míg a 14 éven aluliaké a háromszorosára nőtt. Nagy hangsúlyt helyeznek a fiatalok megszólítására: az óvodásoktól a gimnazistákig minden korcsoportnak szerveznek programokat, a Csicsergő nevű mondókás-zenés foglalkozásuk pedig hetente várja a babákat és édesanyjukat. A látogatás végén a delegáció megtekintette a Zempléni Múzeum korszerű állandó kiállítását, a Rákóczi-oklevelek szentélyét, a csokoládétörténetet bemutató termet, valamint a képeslap- és az ex libris gyűjteményt.

A fiatal családok által kedvelt, folyamatosan növekvő népességű, 4300 lelkes Mályi község Móra Ferenc Községi Háza és Könyvtára elkötelezett abban, hogy már egész kicsi kortól olvasóvá nevelje a gyermekeket. Olvasásnépszerűsítő kampányában a településen és

vonzáskörzetében élő kisgyermekes szülőket szólítja meg tematikus gyermekprogramokkal, kézműveskedéssel, népi játékokkal, vetélkedőkkel, könyvtárhasználati órákkal. A könyvtár elsősorban ezek látogatottságában és a 14 éven aluli beiratkozottak számában ért el jelentős javulást.

A Könyvtári Kihívás verseny eddigi állomásai jól mutatják, hogy a könyvtárak – mérettől, földrajzi elhelyezkedéstől és infrastruktúrától függetlenül – kulcsszeplői a közösségépítésnek és az olvasás megszerettetésének. A pályázat különös jelentőséggel bír a kulturális trendforduló időszakában, hiszen ma Magyarországon már 1,5 millió aktív olvasó van, és a kistelepüléseken is egyre többen látogatják a könyvtárakat. A Könyvtári Kihívás nemcsak az olvasáskultúra megerősítését szolgálja, hanem hosszú távon is hozzájárul a tudásalapú társá-

dalom építéséhez és a kulturális identitás megőrzéséhez. Mindemelett a pályázat megerősíti a könyvtárak közösségi szerepét, és új lendületet ad annak, hogy minden magyar – lakóhelytől függetlenül – hozzájárjon a minőségi irodalomhoz és tudásforrásokhoz.

A látogatások során szerzett tapasztalatok egyértelműen alátámasztják, hogy elhivatott könyvtárosokkal, támogató helyi közösségekkel és kreatív, a kor igényeihez igazodó programokkal valódi változást lehet elérni. Az jól látszik, hogy a Könyvtári Kihívás nemcsak egy verseny, hanem inspiráló példák tárháza is egyben, amely új lendületet ad a hazai könyvtári rendszernek – és még sok településen mutatja majd meg, milyen ereje van a magyar könyvtárosoknak.

Szűts Etele

